

Onderwerp **In control verklaring gemeenterekening 2012**

Steller **M. de Bie**

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 77 17 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk **BD 13.3616756**

Datum **16 MEI 2013** Uw brief van

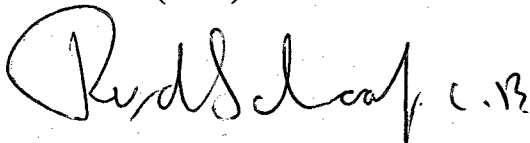
Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

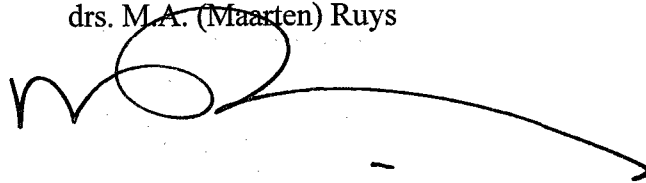
Hierbij bieden wij u, zoals afgesproken, de in control verklaring bij de gemeenterekening 2012 aan.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

In control verklaring

Als college van burgemeester en wethouders zijn wij verantwoordelijk voor een goede bedrijfsvoering en interne beheersing van de organisatie, zodat wij onze beleidsdoelstellingen kunnen realiseren. In de programmaverantwoording van de gemeenterekening leggen wij verantwoording af over ons gevoerde beleid. Met ingang van de jaarrekening 2011 onderbouwen wij de mate van in control zijn jaarlijks expliciet door middel van een in control verklaring. We hanteren hierbij als uitgangspunt een groeimodel, waarbij we de verklaring baseren op zo veel mogelijk objectieve criteria (het normenkader). Dit hebben wij in onze brief aan het audit committee 'Aanpak versterken control' van 19 januari 2012 (BD12.2918195) aangegeven. Wij zien de in control verklaring als middel om verantwoording af te leggen over onze risico- en controlsystemen. Geconstateerde tekortkomingen kunnen vervolgens leiden tot aanpassing en verbeteringen van deze systemen zodat de interne beheersing wordt vergroot. Dit proces wordt door middel van een in control verklaring transparant(er) gemaakt.

De in control verklaring over 2012 is gebaseerd op de drie belangrijke processen op het gebied van control: de planning & controlcyclus (bestuurlijke informatievoorziening en begrotingsbeheer), integraal risicomanagement en administratieve organisatie/interne controle (AO/IC). Binnen deze processen is bij de jaarrekening 2011 een eerste set van criteria samengesteld. In onze verklaring 2011 onderkennen we een aantal ontwikkelpunten. Deze hadden betrekking op de voorspelbaarheid van resultaten en de verhoging van het weerstandsvermogen. We hebben ons hierop in 2012 gericht door middel van concrete maatregelen. Daarnaast hebben we de verklaring voor 2012 uitgebreid met criteria op het gebied van treasury.

De volgende criteria zijn per proces van toepassing:

- De planning & controlcyclus:
 - Geconstateerde afwijkingen en onzekerheden aan het eind van het jaar;
 - Kwaliteit kwartaalafsluitingen (afwijking VGR-III t.o.v. rekening);
- Integraal risicomanagement:
 - Aantal risico onderzoeken (audits) bij grote projecten;
 - Niveau weerstandsvermogen;
- AO/IC:
 - Uitvoering IC programma en uitkomsten daarvan.
- Treasury: (nieuw)
 - Renterisicobeleid en risicobeheer
 - Minimalisering financieringskosten

Onze conclusie is dat we op deze onderdelen in de basis in voldoende mate in control zijn. We gaan hieronder per criteria in op het kader, maatregelen en de bereikte effecten in 2012.

De planning & controlcyclus

Het kader voor de inrichting en uitvoering van de planning & controlcyclus binnen de gemeente Groningen is vastgelegd in de Financiële Verordening. In 2012 is de planning & controlcyclus uitgevoerd in overeenstemming met dit kader en de afspraken die hierover met de raad zijn gemaakt. Eén van de onderdelen van de cyclus is het driemaal per jaar opstellen van een financiële voortgangsrapportage. Hierin wordt een prognose gedaan van het resultaat. In de derde voortgangsrapportage is de voorspelbaarheid het grootst. Het begrotingsbeheer is in onze ogen op orde als de afwijking tussen het werkelijke rekeningresultaat en het resultaat in de derde voortgangsrapportage (VGR-III) beperkt is (3% of minder van de begrote lasten) evenals de voorzienbaarheid van de afwijkingen (tussen 0 en 30%).

De verantwoordelijkheid voor betrouwbare voortgangsrapportages en daarmee een goede voorspelbaarheid van resultaten ligt in eerste instantie bij het management. Daarop dient sturing plaats te vinden waarbij de dienstcontroller verantwoordelijk is voor het risico en control systeem. Om de verantwoordelijkheid van het management te benadrukken en hiermee aandacht voor sturing en

beheersing in de organisatie te vergroten, zijn de tussentijdse rapportages vanaf VGR-III 2012 voorzien van een verklaring van de vakdirecteuren over de betrouwbaarheid ervan. Daarnaast hebben we in 2011 en 2012 verdere stappen gezet ter versterking van de controlfunctie. We hebben per december 2011 een werkwijze ingevoerd om control zo vroeg mogelijk te betrekken bij besluitvormingsstukken in het kader van bestuurlijke dienstverlening.

Tenslotte heeft vanaf VGR-III 2012 een uitgebreidere beoordeling plaatsgevonden op de tussentijdse rapportages (beoordeling prognoses en controle kwartaalafsluitingen) en zijn controlgesprekken tussen concerncontroller en directeuren middelen gevoerd.

De afwijking van het rekeningresultaat met VGR-III bedraagt 18,1 miljoen euro negatief, zijnde 2% van de begrote lasten 2012. Dit is binnen de norm die we hebben gesteld en een verbetering ten opzichte van 2011 (3%). Na eliminatie van de verliesvoorziening Meerstad en pensioenen wachtgeld (oud) wethouders bedraagt de afwijking, zoals we hebben aangegeven in het raadsvoorstel bij de rekening 2012, ongeveer 1%.

Ten aanzien van de voorzienbaarheid van de afwijkingen, constateren we dat ongeveer 25% van de posten (groter dan 250 duizend euro) voorzienbaar was bij VGR-III. Dit ligt binnen onze norm en is verbeterd ten opzichte van 2011 (50%).

Integraal risicomanagement

Het kader voor het risicomanagement is vastgelegd in de kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement 2011 (BD11. 2618757). Hierin is aangegeven op welke wijze wij de risico's in beeld brengen en beheersen en op welke momenten wij uw raad hierover informeren. In 2012 hebben wij het risicomanagement uitgevoerd conform deze afspraken. Onze grootste risico's doen zich voor bij sleutelprojecten. We herzien elk jaar de exploitatieopzetten van deze sleutelprojecten en rapporteren driemaal per jaar over de voortgang, risico's en financiën. De overige grondexploitaties dienen elke twee kalenderjaren te worden herzien.

Voor alle sleutelprojecten hebben herzieningen van exploitatieopzetten plaatsgevonden.

De herzieningen van de grondexploitatieopzetten hebben we voor het eerst, met uitzondering van Meerstad, gelijktijdig laten uitvoeren waardoor de nu bekende gevolgen (effecten en risico's) van de crisis in onderlinge samenhang beoordeeld en financieel verwerkt konden worden. Dit heeft plaatsgevonden op basis van de regionale afspraken over woningbouw en bedrijventerreinen. Daarbij is eveneens gebruik gemaakt van 'second opinions' door externen.

Gezien de onzekere omstandigheden volgen wij de marktontwikkelingen nauwgezet. In dit kader is de stuurgroep grondexploitaties sinds eind januari actief, met daarin de wethouders grondzaken en economische zaken (collegebrief herziening sleutelrapportages 2012). De stuurgroep bewaakt de voortgang en zorgt voor tijdige bijsturing waar nodig met als doel de financiële taakstelling van de grondexploitaties te behalen.

Een belangrijk onderdeel van het risicomanagement is de bepaling van het benodigde en beschikbare weerstandsvermogen. Hierover rapporteren we twee maal per jaar; bij de begroting en de jaarrekening. In de tussentijdse rapportages maken we melden van belangrijke ontwikkelingen/wijzigingen in het weerstandsvermogen gedurende het boekjaar. Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre we in staat zijn om onze risico's op te vangen zonder noodzakelijke wijzigingen van beleid.

Het weerstandsvermogen bedroeg in de primitieve begroting 2013 44%. In het raadsvoorstel bij de begroting 2013 hebben we daarom maatregelen genomen ter versterking van het weerstandsvermogen tot 80%. Het huidige weerstandsvermogen (rekening 2012) bedraagt 60%, wat gelijk staat aan een score onvoldoende, en is hiermee lager uitgekomen. Dit wordt veroorzaakt door de verwerking van het negatieve resultaat na bestemming 2012 en de vorming van de voorziening Meerstad. We zijn bezig met de voorbereiding van de begroting 2014 waarin we opnieuw voorstellen doen voor versterking van het weerstandsvermogen.

Het risicomanagement is een belangrijk instrument voor het in control zijn van onze organisatie. We constateren dat vanwege de voortdurende economische recessie en de stagnatie op de woningmarkt

ons risicoprofiel hoog blijft. De ontwikkelingen in de grondexploitaties vragen blijvende aandacht. Daarnaast zullen de decentralisaties die in het sociale domein worden voorbereid in de toekomst invloed hebben op ons risicoprofiel. We zullen de ontwikkelingen in het weerstandsvermogen dan ook nauwgezet blijven volgen en hierop voorstellen doen voor bijsturing.

AO/IC

We stellen jaarlijks een intern controle programma (IC) op, gericht op de beoordeling van de administratieve organisatie en beheersing van de belangrijkste processen binnen de gemeente Groningen. In 2012 is het programma volgens plan uitgevoerd. Onderdeel van het programma is de interne controle op rechtmatigheid. De bevindingen uit de controle zijn waardevol voor de evaluatie en verbetering van de administratieve organisatie. De accountant voert een externe toets uit op het interne systeem en beoordeelt onze AO/IC werkzaamheden in het kader van de controle op de rekening. De door de accountant bij de gemeenterekening 2012 geconstateerde financiële afwijkingen en onzekerheden blijven ruim binnen de toleranties voor een goedkeurende verklaring.

Treasury

De uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid zijn vastgelegd in het treasurystatuut. Het treasurystatuut wordt telkens voor een termijn van twee jaren opgesteld. In het statuut is voor de gemeente Groningen nadere invulling gegeven aan de wettelijke kaders van de Wet Fido. Op 25 april 2012 is het treasurystatuut 2012-2013 vastgesteld. Hierin is eveneens rekening gehouden met de aanbevelingen van de accountant ten aanzien van de werkwijze voor bestaande leningen die worden voortgezet met een nieuwe financierer.

Een belangrijk aspect van treasury betreft het renterisicobeleid en risicobeheer. Van belang hierin zijn de uitgangspunten ten aanzien van de lange financiering en het gebruik maken van de mismatchfinanciering en het sturen op vastgestelde limieten ter beperking van renterisico's. We zijn van mening dat we op het gebied van treasury in control zijn, indien we gedurende het jaar binnen de gestelde limieten en risiconormen blijven en onze financieringskosten minimaliseren.

Een voorwaarde voor het renterisicobeleid en risicobeheer is de kwaliteit van de prognoses op het gebied van investeringen en liquiditeitsbegroting. We hebben met ingang van Voortgangsrapportage 2012-II de liquiditeitsplanning ter vaststelling van de financieringsbehoefte aangescherpt. Zoals weergegeven in de paragraaf financiering in de rekening 2012 hebben we de gestelde limieten en normen (kasgeldlimiet, lange mismatch limiet, renterisiconorm en limiet vaste financiering) niet overschreden behoudens de korte mismatch limiet. In 2012 is in het derde kwartaal een overschrijding van deze limiet gemeld aan de raadscommissie. Reden voor de overschrijding was dat onvoldoende rekening was gehouden met de afwikkeling van het rekeningresultaat 2011. Op 31 oktober heeft de gemeenteraad de limiet voor aan te trekken langlopende leningen verhoogd. In de periode vlak na het verkrijgen van dit extra mandaat is de limiet nogmaals (kort) overschreden vanwege de doorlooptijd van dit besluit (waardoor bijsturing niet eerder mogelijk was). Ook hier is melding van gemaakt.

Ondanks de overschrijdingen zijn we van mening dat we in voldoende mate in control zijn geweest maar dat verbetering mogelijk is bij de afwikkeling van het rekeningresultaat. We hebben, naar aanleiding van deze overschrijding maatregelen genomen ter verkleining van dit specifieke risico op overschrijding als gevolg van de afwikkeling van het rekeningresultaat. Zodra het voorlopige rekeningresultaat bekend is vind er afstemming plaats tussen Concern financiën en Concern Treasury.

De financieringskosten worden geminimaliseerd doordat we in alle gevallen offertes vragen bij meerdere partijen. In het Treasury overleg wordt een financieringsvoorstel vastgesteld met daarin het moment waarop we geld aan trekken. Dit voorstel is afgestemd op de liquiditeitsplanningen.

Oordeel

Alles overziend zijn we van mening dat we in 2012 op de beoordeelde processen in control zijn geweest.